

цілком нормальна. Психічно хворим він відчуває себе через те, що відбувається в його особистому житті, у рідній країні та світі в цілому. Герой не може пристосуватися до жорстокого сучасного світу, де забули про цінність людського життя.

Отже, кількісний і мовний аналіз дібраного матеріалу дозволяє вважати ідеоніми виразним засобом інтелектуалізації мови роману. У творі наявно 60 найменувань у 84 слововжитках. Ідеонімосфера аналізованого роману сприяє створенню концептуальної картини світу, представлені такі розряди: артіоніми, номінації писемних творів, назви заголовків газет, статей, документоніми. Характерним для цих найменувань є вживання ремінісценцій та алюзій, метафор, порівнянь тощо.

Підсумовуючи, хочемо, крім порушених питань, привернути увагу до інших, не менш важливих проблем, які з них випливають. Матеріалом для наступних роздумів є вивчення інших розрядів ономастики у романі.

Література

1. Зубко А. Українська ономастика: здобутки та проблеми / А. Зубко // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики : зб. наук. пр. / відп. ред. Г. В. Боряк. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2007. – Число 15. – С. 262–281.
2. Карпенко О. Ю. Про літературну ономастику та її функціональне навантаження / О. Ю. Карпенко // Записки з ономастики : зб. наук. пр. / відп. ред. Ю. О. Карпенко. – Одеса : Астропринт, 2000. – Вип. 4. – С. 68–75.
3. Карпенко Ю. О. Літературна ономастика Ліни Костенко : [монографія] / Ю. О. Карпенко, М. Р. Мельник. – Одеса : Астропринт, 2004. – 215 с.
4. Карпенко Ю. О. Ономастичні міркування / Ю. О. Карпенко // Записки з ономастики : зб. наук. пр. / гол. ред. Ю. О. Карпенко. – Одеса : Астропринт, 2005. – Вип. 9. – С. 11–17.
5. Костенко Л. В. Записки українського самашедшого / Л. В. Костенко. – К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2012. – 416 с.
6. Левченко Г. Небароковий діаріуш людства Ліни Костенко / Г. Левченко // Слово і час. – 2011. – № 5. – С. 84–89.
7. Мала філологічна енциклопедія / уклад. О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. – К. : Довіра, 2007. – 478 с.
8. Мельник Г. І. Онімкон у структурі ідіостилю (на матеріалі поезії Євгена Маланюка) : дис. ... к. філол. н. : 10.02.01 / Галина Іванівна Мельник. – Одеса, 2009. – 186 с.
9. Мельник М. Р. Ономастика творів Ліни Костенко : дис. ... к. філол. н. : 10.02.01 / Мирослава Романівна Мельник. – Одеса, 1999. – 195 с.
10. Подольская Н. В. Словарь русской ономастической терминологии / Н. В. Подольская. – М. : Наука, 1988. – 192 с.
11. Суперанская А. В. Общая теория имени собственного / А. В. Суперанская. – М. : Наука, 1973. – 366 с.
12. Торчинський М. М. Структура онімного простору української мови. – Хмельницький : Авіст, 2008. – 551 с.
13. Торчинський М. М. Структура, типологія і функціонування онімної лексики української мови : автореф. дис. ... д. філол. н. : спец. 10.02.01 «Українська мова» / М. М. Торчинський. – К., 2010. – 27 с.

Науковий керівник – Л. А. Семененко, к. філол. н., проф.

Андрій Яворський, м. Луцьк

Церковнослов'янізми в поетичних текстах Юстини Королько

Започатковану ще в 80-х рр. й особливо активно реалізовану на початку 90-х рр. ХХ ст. традицію творити літературу українською підляською говіркою нині продовжує Юстина Королько – молода поетеса з Північного Підляшшя. Її вірші були надруковані в часописі Союзу українців Підляшшя «Над Бугом і Нарвою» 1997 р. [5], у двох числах щорічника «Український літературний провулок» – за 2006 р. [4] та 2007 р. [2]. У 2005 р. редакція журналу «Над Бугом і Нарвою» видала збірку її поезій «Між золотом і смертю» [3].

Із літературознавчого погляду творчість Ю. Королько позитивно оцінили І. Ігнатюк [1, с. 180] та Б. Столярчук [6, с. 33–34]. Якщо перший критик вдався лише до стриманого означення «дуже гарна поезія» [1, с. 180], то Б. Столярчук зробив спробу літературного портрета авторки, відзначивши при цьому й колорит її поетичного мовлення: «Її вірші окутані теплою і ніжною говіркою» [6, с. 33].

У художньому мовленні Юстини Королько лексичні діалектизми представлено в основному полонізмами – запозиченнями з польської мови чи з інших мов за польським посередництвом. Іншу, кількісно, щоправда, значно меншу групу чужомовних укралень складають слова церковнослов'янського походження.

Наявність церковнослов'янізмів у художній мові поетеси можна пов'язати з тим, що православна церква на Підляшші культивує церковнослов'янську мову і протиставляє її польській, яку тут насаджують через школу, засоби масової інформації тощо. В умовах офіційного домінування польської мови церковнослов'янська не викликає в підляшуків враження чужомовної стихії. Вона зрозуміла, певною мірою близька до місцевої архаїчної східнослов'янської говірки, тому окремі слова, граматичні форми проникають і в щоденне побутове мовлення місцевого населення.

Ю. Королько, крім того, навчалася на російській філології, отже, церковнослов'янізми певною мірою можуть відображати і її професійне мовлення. Ідеться про те, що вони могли проникати за посередництвом російської мови, де їх значно більше порівняно з сучасною українською літературною.

Мета пропонованої розвідки – шляхом суцільної вибірки окреслити корпус церковнослов'янізмів, використаних у поетичних текстах Юстини Королько, обґрунтувати статус запозичень із церковнослов'янської мови та з'ясувати особливості їхнього використання. Актуальність опрацювання цієї проблеми пов'язана з потребою системного аналізу специфічної лексики у творах Ю. Королько зокрема та в підляській говірці загалом.

Статус окремих слів саме як церковнослов'янізмів у поезії Ю. Королько можна визначити за виразними ознаками, співвідносними з різними рівнями мовної системи. До таких ознак належать:

а) фонетичні, зокрема звукосполука *ра* відповідно до східнослов'янських **ро* на початку слова та **оро* між приголосними: *разни* «різний», пор.: *у нас разни целі* [2, с. 30], *стражи* [2, с. 23], пор.: *зачаровани стражи* [ВЗР, с. 23], *прозрачни* «прозорий», пор.: *прозрачна як павутієне лієта* [4, с. 118], *пространство* «простір», пор.: *слухаємо в воздушнум пространствіє* [4, с. 120], *сохраняті* «зберігати, оберігати», пор.: *сохраняє мене пусти ломот в головіє* [2, с. 30]; звукосполука *ич* відповідно до східнослов'янської африкати *ч*: *обіцяті* «обіцяти», пор.: *мніє обіцалі што колі я спасаюсь кругом мене спасаються тисячи* [2, с. 32]; звукосполука *жд* відповідно до східнослов'янського щільного *ж*: *міжду* «між», пор.: *виходжу міжду люде* [2, с. 36];

б) словотвірні, зокрема іменниковий суфікс *-ств-о*: *одіночество* «самотність», пор.: *в затрутих одіночеством кутках ховається наша скритосьць* [2, с. 21], *пространство* «простір», пор.: *слухаємо в воздушнум пространствіє* [4, с. 120]; префікси *вз-*, *воз-*, *со-*: *вздох* «зітхання», пор.: *глубокім вздохом попереджуємо смерть* [2, с. 35], *воздух* «повітря», пор.: *кружусь в воздухові безвоздушнум* [2, с. 32], *воздыханія* «зітхання», пор.: *вкочую їх пуд дуом моїх воздыханій* [4, с. 120], *сохраняті* «зберігати, оберігати», пор.: *сохраняє мене пусти ломот в головіє* [2, с. 30];

в) морфологічні, зокрема фіналь *-іє* в іменниках середнього роду м'якої групи: *подобіє* «подоба», пор.: *я створана на образ і подобіє Бога* [2, с. 31], *воздыханіє* «зітхання», пор.: *вкочую їх пуд дуом моїх воздыханій* [4, с. 120].

Церковнослов'янізми в текстах Ю. Королько виконують в основному нейтральну (номінативну) функцію. Вони органічно увійшли в художнє мовлення авторки з місцевої говірки. Частина з цих слів відображає свідому стилістичну настанову поетеси – надати текстові небуденного (урочистого чи піднесеного) звучання.

Література

1. Ігнатюк І. «Шість колосків пшениці»: розмова Тадея Карабовича про «Наш голос» / І. Ігнатюк; вів Т. Карабович // Український літературний провулок. – 2008. – Т. 8. – С. 175–181.
2. Королько Ю. В зелені рук: [поезії] / Юстина Королько // Український літературний провулок. – 2007. – Т. 7. – С. 19–45.
3. Королько Ю. Між золотом і смертюю: [поезії] / Юстина Королько. – Бієльськ, 2005. – 32 с.
4. Королько Ю. Я такая одінока: [поезії] / Юстина Королько // Український літературний провулок. – 2006. – Т. 6. – С. 117–122.
5. Королько Ю. Вірші: [поезії] / Юстина Королько // Над Бугом і Нарвою: український часопис Підляшшя. – 1997. – № 1 (29). – С. 11.
6. Столярчук Б. Спаси мене від любові, помсти і гріха / Б. Столярчук // Над Бугом і Нарвою: український часопис Підляшшя. – 2012. – № 2 (120). – С. 33–34.